

DR
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København C.

Att.: Juridisk Politisk Sekretariat

RADIO- OG TV-NÆVNET

24. november 2011

Sagsnr: 2010-028574

Maria Magelund Madsen
Fuldmægtig, cand.jur.

mma@bibliotekogmedier.dk
Direkte tlf.: +45 3373 3335

Klage over skjult reklame i "Hammerslag" sendt på DR1

Tonny Pomiklo har den 7. december 2010 indgivet en generel klage til Radio- og tv-nævnet med anbringende om visning af skjult reklame for produktnavne på køkkenfirmaer og hårde hvidevarer, for de deltagende ejendomsrådgiveres firmanavne og for præmierne i programrækken "Hammerslag" sendt på DR1. Klager henviser særligt til programmet sendt den 2. november 2010 kl. 20.00.

Tonny Pomiklo har bl.a. anført følgende i sin klage:

"...

Kan det være korrekt/lovligt, at DR1 i programmet Hammerslag reklamerer "som en i helvede" for adskillige produkter med navn i hver eneste udsendelse? Det er utroligt som hele det reklamecirkus kører i netop den udsendelse!!

Det er IKKE skjult reklame, idet der tydelig sættes navn på adskillige produkter fra "journalisten/udsendelseslederens side.

De 4 deltagere i hver udsendelse er ansatte/ejere af ejendomsrådgiverfirmaer og de præsenteres som "en lille reklame-jingle", idet deres firmanavne nævnes. I hver udsendelse.

I hver eneste udsendelse, jeg har set, bliver de respektive køkkener (3 i hver udsendelse) omtalt, demonstreret og navnet på køkkenet nævnt/forhandleren.

I de fleste udsendelse præsenteres diverse køleskabe/hårde hvidevarer/køkkenbordplader ved navn/forhandler.

Udsendelsen slutter med at vindere og taber modtager præmier hvor firmanavne ligeledes nævnes – emballagen vises med firmanavne på.

..."

Samtidig henviser Tonny Pomiklo til Radio- og tv-nævnets afgørelse af 1. december 2010 vedrørende klage over skjult reklame for iPod i programmet "P1 Buisness" sendt på DR.

I øvrigt spørger Tonny Pomiklo til, hvorvidt DR1 modtager penge eller gaver for at reklamere for henholdsvis mæglerfirmaerne og producenterne for køkkenelementer samt hårde hvidevarer.

Beskrivelse

DR har som bilag til hørings svar af 14. januar 2011 tilsendt Radio- og tv-nævnet en dvd med det påklagede Hammerslagsprogram, udsendelse nr. 18, som blev sendt den 2. november kl. 20.00 på DR1.

I programmet, som varer 28 minutter, skal to hold, bestående af ejendomsmæglere fra henholdsvis øst og vestdanmark vurdere tre huse fra forskellige steder i landet. Husene er blevet solgt, og det hold, som kan gætte salgsprisen, eller kommer tættest derpå, vinder.

I det påklagede program vurderes tre huse på Bornholm. Der fortælles kort om øen og om de byer, husene er beliggende i – henholdsvis Rønne, Hasle og Svaneke.

Indledningsvist oplyser programværten for seeren korte fakta om byen, og herefter fortæller den mægler, som har stået for salget af pågældende bolig, hvor huset ligger på beliggenhedsskalaen, antallet af kvadratmeter, antallet af liggedage, hvor meget, der er givet i nedslag osv.

Herefter præsenterer programværten de to hold, henholdsvis øst- og vestholdet, på følgende måde:

"Vestholdet består af Camilla Jønsson fra Nybolig, Århus, og Christian Borregaard fra Realmæglerne, Silkeborg. Østholdet består af Trine Kildemark Olsen fra Danbolig, Vordingborg, og Thomas Jacobsen fra Realmæglerne, Valby og Amager".

Præsentationen af deltagerne sker kun én gang – i starten af programmet – og samtidig vises et skilt nederst i skærbilledet, hvor deltagerens navne står anført – uden oplysninger om deres firmamæssige tilhørsforhold.

Efter præsentationen af deltagerne informerer programværten kort de to hold om nogle fakta-oplysninger ved byen, og derefter følger en fremvis-

ning af husene med bemærkninger om de forhold, som kan have relevans i forhold til en fastsættelse/vurdering af salgsprisen.

Det første hus og det sidste hus er af ældre dato og programværten kommenterer ikke køkkenelementerne og nævner heller ikke produktnavne i forbindelse med fremvisningen af husenes køkkener. Ved fremvisningen af køkkenet i det første hus, udtaler programværten bl.a.:

"...Vi går herved til køkkenet... Hvad fabrikat det er, det ved vi altså ikke. Det kan vi ikke finde ud af. Men det er nok fra omkring år 2000..."

Det andet hus er også af ældre dato, men er renoveret i 2009 og fremstår derfor moderne. I forbindelse med fremvisningen af bryggerset udtaler værten:

"Et bryggers – og sikke et bryggers. Elementer fra Ikea."

Ved fremvisningen af køkkenet udtaler værten desuden følgende:

"... Og så er der spisekøkkenet... Et HTH, højglans, hvid... øh... køkken. Og så er den sorte granitplade ikke fra Bornholm, selvom de har meget granit. Den er fra Zimbabwe. Og så også lidt dyre hvidevarer; Smeg induktionsplade, ovn og køleskab og det hele..."

Til slut i programmet overrækkes gaver til det vindende hold. Programværten siger følgende:

"... Og så er der gaver... Nu skal I bare ser her... Bornholmske specialiteter. Her tag lige den her. Og Camilla, jeg ved ikke... den er lidt tung. Her er både Kofoed-marmelade og bornholmersnaps og laksepaté, der er smørbart ude fra Østersøen... jo jo. Stort tillykke til jer".

Tempoet er forholdsvis hurtigt og der zoomes ikke ind på produkterne.

DR har vedlagt yderligere et program, udsendelse nr. 10, til Radio- og tv-nævnets gennemsyn.

Her skal de to hold vurdere tre huse beliggende i henholdsvis Esbjerg og Blåvand.

Programværten præsenterer de to hold ved at nævne navnene på de fire deltagere samtidig med, at han oplyser, hvilket ejendomsmæglerfirma de repræsenterer. Nederst i skærbilledet vises et skilt, hvor holddeltagernes navne står anført – uden oplysninger om deres firmamæssige tilhørsforhold.

Det første hus er moderniseret i 2008 og i forbindelse med fremvisningen af køkkenet, fortæller værten, at det er fra Ikea.

Ved fremvisningen af køkkenet i det andet hus, fortæller værten, at "køkkenet er et fabrikat, der hedder Jysk", og ved det sidste hus oplyser værten, at holdet bag programmet ikke har kunne finde ud af, hvilket fabrikat dette køkken er.

Til slut overrækker værten gaver til det vindende hold. I dette programafsnit er gaven en skraldespandsskjuler, som vises ganske kort uden at hverken produktnavn eller producent nævnes og uden zoom el. lign.

Høringssvar

DR

DR har i høringssvar af 14. januar 2011 anført følgende til Tonny Pomiklos klage:

"...

Hr. Tonny Pomiklo har ved mail af 7. december 2010 klaget over, at studievært Peter Ingemann nævner produktnavne på for eksempel køkkenfirmaer og hårde hvidevarer i programmet Hammerslag på DR1.

Hr. Tonny Pomiklo påklager endvidere, at fire deltagende ejendomsmæglere firmanavne nævnes – angiveligt i reklameøjemed - i starten af udsendelserne, samt at det vindende hold premieres med gaver, hvor firmanavnene nævnes.

Endelig ønsker Hr. Tonny Pomiklo oplyst, om DR modtager penge fra ejendomsmæglere, køkkenfirmaer eller producenter af hårde hvidevarer, samt om studieværten eller andre DR-medarbejdere modtager gaver eller rabatter fra firmaer, der på den ene eller den anden måde er involveret i udsendelsen.

Hr. Tonny Pomiklo henviser specifikt til Hammerslagsprogram sendt første gang på DR1 tirsdag d. 2. november 2010, men mener, at der er tale om generel reklame i Hammerslags udsendelser.

Radio- og tv-nævnet har i brev af 17. december 2010 anmodet DR om en redegørelse i sagen.

DR kan oplyse at programserien Hammerslag har som ambition at underholde samt at give seerne et indtryk af udviklingen på boligmarkedet. Danskernes boligers værdi er i dag af helt afgørende betydning for, hvordan vi kan tilrettelægge vores liv.

Det er ligeledes en målsætning for programmet at inspirere og vise nogle af de mange spændende måder, som vi danskere har valgt at indrette vores boliger på i dag.

Det er således en del af programmets grundlag at nævne navne på produkter, producenter, fabrikanter, materialer eller designere i det omfang det ud fra en redaktionel vurdering skønnes, at disse oplysninger er med til at påvirke boligens pris.

Køkkenproducenter bliver ganske rigtigt ofte nævnt, fordi netop disse har særlig interesse for de konkurrerende ejendomsmæglere i forhold til prisfastsættelse af ejendommene.

I en tidligere afgørelse fra 2007 ligeledes om programmet Hammerslag fremhæver nævnet at: "Det er Nævnets opfattelse, at programværtens oplysninger om, at badeværelse og køkken er fra Invita, er så neutrale, at det er tvivlsomt, hvorvidt oplysningen af producenten medfører, at der overhovedet er sket en fremhævelse af Invita. For det tilfælde at omtalen måtte vurderes som en fremhævelse, er det Nævnets vurdering, at fremhævelsen er redaktionelt berettiget, idet programværten alene nævner Invita for at understrege, at huset er moderne og af en vis kvalitet, hvilket er relevant for prisfastsættelsen af huset. Dette understøttes af, at DR ikke har indgået aftaler med Invita eller andre producenter, og at programmet er produceret og fuldfinansieret af DR."

Denne argumentation gælder fortsat.

DR stiller sig uforstående over for Hr. Tonny Pomiklos påstand om, at de medvirkende ejendomsmæglere præsenteres ved hjælp af "en lille reklame-jingle". Det er DRs opfattelse, at præsentationen af de medvirkende mæglere er kort og neutral og helt på linje med almindelig tv-praksis (f.eks. TV-Avisens angivelse af medvirkende kilders navn, titel og firmamæssige tilhørsforhold, hvis det er i denne egenskab, en kilde medvirker).

Det er ikke almindeligt i Hammerslag at nævne navnene på de firmaer, der producerer de gaver, redaktionen vælger at købe til vinderne. Der er altid tale om et redaktionelt valg af præmierne, hvor udgangspunktet er, at gaverne skal være økonomisk overkommelige men samtidig sjove, vise nye tendenser inden for boligtilbehør eller have tilknytning til den egn af landet, vi netop har besøgt. DR betaler altid selv for præmierne.

*Det påklagede program havde fokus på det Bornholmske boligmarked, og derfor havde redaktionen valgt at præmiere det vindende hold ejendoms-mæglere med en kurv med blandede fødevarer fra Bornholmske producen-ter. Da produkterne er forholdsvis små ift. billedbeskæringen, og tempoet ydermere er højt mod slutningen af programmet, kan seerne med rette spørge: "Hvad var det egentlig, de vandt?", Derfor vælger værten at næv-
ne 3 eksempler på produkter i kurven.*

DR skal for god ordens skyld understrege, at der i forbindelse med produk-tionen af programmet sendt den 2. november 2010 samt alle øvrige udga-ver af programmet Hammerslag ikke har været nogen form for kontakt, samarbejde eller sponsoreringsaftale med nogen køkkenelement-producent eller andre forhandlere, ligesom der heller ikke har fundet medfinansiering sted fra disse eller nogen andre parter. Hammerslag er produceret og fuld-finansieret af DR.

Hverken studievært Peter Ingemann eller andre DR-medarbejdere modta-ger rabatter eller andre former for ydelser fra firmaer nævnt i programmet eller medvirkende i programmerne.

..."

Radio- og tv-nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 1, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 988 af 6. oktober 2011 på sit møde den 8. november 2011 behandlet sagen, og skal udtale:

Tonny Pomiklo har den 7. december 2010 indgivet en generel klage til Ra-dio- og tv-nævnet med anbringende om visning af skjult reklame for pro-duktnavne på køkkenfirmaer og hårde hvidevarer, for de fire deltagende ejendomsmægleres firmanavne og for de præmier, der indgår i program-rækken "Hammerslag" sendt på DR1. Klager har specifikt henvist til pro-grammet sendt den 2. november 2010.

Indledningsvis skal Radio- og tv-nævnet bemærke, at sagen afgøres efter de på udsendelsestidspunktet gældende regler, jf. lovbekendtgørelse nr. 477 af 6. maj 2010 om lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, og be-kendtgørelse nr. 105 af 28. januar 2010 om reklamer og sponsorering m.v. i radio, fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt indgåel-se af partnerskaber. De på udsendelsestidspunktet gældende regler er ens-lydende med de nugældende regler.

Reklamer klart kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer, jf. radio- og fjernsynslovens § 72 og reklamebekendtgørelsens § 3, stk. 1. Reklamer i fjernsyn må således kun sendes i blokke, som skal placeres mellem programmerne, jf. reklamebekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. og radio- og fjernsynslovens § 73, stk. 1, 1. pkt.

Tv-reklamer, der udsendes i strid med reglerne, er således skjult reklame.

Reklamer må ikke indgå i DR' s programvirksomhed, jf. reklamebekendtgørelsens § 2.

Skjult reklame defineres i artikel 1, litra j) i direktiv 2010/13/EU om audiovisuelle medietjenester som følgende:

"præsentation i ord eller billeder af varer eller tjenesteydelser, en vareproducents eller tjenesteyders navn, varemærke eller virksomhed i programmer, når præsentationen fra medietjenesteudbyderens side er ment som reklame og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til sin art. En sådan præsentation anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod betaling eller anden modydelse"

For at udgøre skjult reklame skal fremhævelsen altså opfylde tre kumulative betingelser: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra medietjenesteudbyderens side, den skal være ment som en reklame, og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til sin art.

Da skjult reklame er tilsigtet, kan det i praksis være ret vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v.

Kommissionen har derfor i sin fortolkningsmeddelelse 2004/C 102/02 om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "fjernsyn uden grænser"¹ i forbindelse med tv-reklamer bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse" af en vare eller tjenesteydelse eller en virksomheds varemærke eller navn. Det urimelige kan bl.a. ligge i, at mærket eller den pågældende vare eller tjenesteydelse optræder gentagne gange eller fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i de udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare f.eks. fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, kan dette indikere, at der foreligger skjult reklame.

¹ Direktiv 89/552/EØF, som senere ændret ved direktiv 2010/13/EU om audiovisuelle medietjenester

Spørgsmålet er således, om der i programmet Hammerslag sendt den 2. november 2010 samt i det yderligere af DR tilsendte programafsnit forekommer fremhævelser af produkt- og firmanavne m.v., som er uberettigede i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold.

Nævnet skal i den forbindelse henvise til Nævnets afgørelse af 12. oktober 2007 vedrørende klage over skjult reklame for køkkenfirmaet Invita i programmet Hammerslag sendt på DR1. I denne sag lagde Nævnet bl.a. vægt på, at programværtens oplysninger om, at badeværelse og køkken var fra Invita, var så neutrale, at det var tvivlsomt, hvorvidt der overhovedet var sket en fremhævelse af Invita. For det tilfælde at omtalen måtte vurderes som en fremhævelse, mente Nævnet dog, at fremhævelsen var redaktionelt berettiget, idet programværten alene nævnte Invita for at understrege, at huset var moderne og af en vis kvalitet, hvilket var relevant for prisfastsættelsen af huset.

I det påklagede program sendt den 2. november 2010 fremvises tre huse, som alle er af ældre dato. Det ene er for nylig blevet renoveret. For så vidt angår de to huse, som ikke har været under renovering, omtaler programværten hverken konkrete produkter eller producenter. Derimod nævner værten kort ved det nyrenoverede hus, at bryggerset er fra Ikea. Programværten kommenterer ikke på kvaliteten af elementerne i bryggerset, men roser dog på ubestemt vis bryggerset i sin helhed, idet han siger: *"Et bryggers – og sikke et bryggers. Elementer fra Ikea."* Bryggerset vises kun i sin helhed og der zoomes således ikke ind på specifikke dele.

I forbindelse med fremvisningen af husets køkken omtaler programværten endvidere kort, at køkkenet er fra HTH og oplyser, at der er tale om dyre hvidevarer, bl.a. en induktionsplade fra Smeg. Programværten kommenterer ikke kvaliteten eller udseendet af køkkenelementerne eller de hårde hvidevarer og kommer desuden ikke med anden rosende omtale heraf, ligesom der ikke fokuseres særskilt på køkkenelementerne eller de hårde hvidevarer.

Nævnet bemærker, at vurderingen af, om der er sket en fremhævelse, kan hænge sammen med vurderingen af, om den eventuelle fremhævelse er berettiget i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold. Det vil således sige, at spørgsmålet om, hvorvidt en oplysning er fremhævet eller ej, efter de konkrete omstændigheder skal vurderes forskelligt alt efter, hvilken udsendelsestype der er tale om.

Programværten nævner produktnavnene på køkkenfirmaerne og de hårde hvidevarer én enkelt gang for at understrege, at bryggerset og køkkenerne er nye og moderne og af en vis kvalitet, hvilket er relevant for ejendoms-

mæglernes prisfastsættelse af huset. Det er Nævnets opfattelse, at disse oplysninger om produktnavne på køkkenfirmaer og hårde hvidevarer er så korte og neutrale, at der ikke er tale om en fremhævelse. Det er også Nævnets vurdering, at oplysningerne om produktnavne på køkkenfirmaer og hårde hvidevarer er berettiget i forhold til programmets redaktionelle indhold.

For så vidt angår omtalen af de deltagende ejendomsmægleres firmanavne, skal Nævnet bemærke følgende:

Ejendomsmæglerens firmanavne omtales kun én gang, og på det skilt, der samtidig vises som en del af præsentationen nederst i skærbilledet, anføres kun deltagerens navne. Det er Nævnets opfattelse, at denne præsentation er både kort og neutral. Ligeledes er det Nævnets vurdering, at præsentationen af de medvirkende deltageres firmamæssige tilhørsforhold er relevant i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold.

På denne baggrund finder Nævnet ikke, at der med præsentationen af de fire ejendomsmæglere og deres firmamæssige tilhørsforhold er sket en uberettiget fremhævelse af ejendomsmæglerfirmaerne.

For så vidt angår gaveoverrækkelsen i programmets slutning oplyser DR i høringsvar af 14. januar 2011, at det ikke er almindeligt at nævne navne på de firmaer, der producerer de gaver, som redaktionen vælger at købe til vinderne.

I det påklagede program omtales i forbindelse med gaveoverrækkelsen et lille udsnit af de blandede Bornholmske fødevarer, som gavekurven indeholder; *"Kofoed-marmelade, bornholmersnaps og laksepaté, der er smørbart ude fra Østersøen"*.

I forbindelse med oplysningen om, at gavekurven indeholder bornholmersnaps og laksepaté nævnes ingen mærker eller producenter, og Nævnet har derfor ingen bemærkninger hertil.

Imidlertid bemærkes, at programværtten specifikt nævner mærket "Kofoed"-marmelade.

Eftersom produktet kun nævnes én enkelt gang mundtligt i slutningen af programmet og ikke fremhæves visuelt, får oplysningen om produktnavnet ikke en fremtrædende karakter. Det er således Nævnets vurdering, at der ikke er sket en fremhævelse af produktet.

Samlet set finder Radio- og tv-nævnet således ikke, at det påklagede Hammerslagsprogram indeholder skjult reklame i strid med radio- og fjernsynslovens § 72 og reklamebekendtgørelsens § 3, stk. 1.

For så vidt angår det yderligere af DR tilsendte programafsnit har Nævnet ingen bemærkninger hertil.

På baggrund af ovenstående har Radio- og tv-nævnet truffet følgende

AFGØRELSE:

Programmet Hammerslag sendt på DR1 er i overensstemmelse med §§ 72 og 73, stk. 1, 1. pkt., i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 477 af 6. maj 2010, og med § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 105 af 28. januar 2010 om reklamer og sponsorering m.v. af program- mer i radio, fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt ind- gåelse af partnerskaber.

Christian Scherfig
formand

/ Maria Magelund Madsen
nævnsekretær

Kopi til:
Klager Tonny Pomiklo